

TREĆE POGLAVLJE

STAVOVI, KOMENTARI I ČLANCI DRUGIH

OSNIVANJE TITOVE "CRKVE"

Ljeta Gospodnjega 1949., na samo Petrovo, zaputiše se dvojica redovnika iz provincije Bosne Srebrene u središte crvenog komunističkog Beograda, a na poziv predsjednika svih vjera Milovana Dilparića, kod krvnika hrvatskog naroda Moše Pijade. Ta dvojica redovnika u haljinama siromašnog sv. Franje začetnici su osnivanja "Narodne katoličke vjere" po uzoru na boljševičku vjeru koju je osnovao Staljin u svom raju. Na čelu te sramotne delegacije nalazio se fra Karlo Karin iz Viteza kod Travnika i fra Vjekoslav Zirdum iz Žeravca kod Dervente, obadvojica su iz provincije i nadbiskupije Vrhbosanske u Sarajevu.

U Beogradu su posjetili krvnika nad krvnicima, poznatog koljača hrvatskog naroda, tadašnjeg ministra unutrašnjih poslova Aleksandra Rankovića kome su priopćili svoju misiju. Odmah su dobili odobrenje da posjete KPD u Zenici jer je tamo bilo svećenika svih vjera s područja Bosne i Hercegovine.

Po završenom posjetu vratili su se sa svog sramnog hodočašća Beogradu u ponosnu Bosnu, ali kako nisu dobili ništa na papiru, tj. odobrenje za ulazak u zloglasnu kaznionicu, jer je svakom poznato da u KPD-om ne može ući nitko osim strogih članova UDB-e i KOS-a, to su ova dvojica, čim su došli, odmah posjetili upravitelja, tadašnjeg pukovnika zloglasne UDB-e, Miću Grubora i njegovog pomoćnika Šemsu Kapetanovića, kao i prosvjetnog referenta Karla Haudića, kojima su izložili zašto su došli.

No, i pored svega toga upravitelj ih nije pustio unutra jer nisu imali nikakvo odobrenje napismeno od onih koje su ova dvojica revnosnih slugu posjetili u Beogradu. Kada su vidjeli da ih upravitelj ne smije pustiti u kaznionicu bez odobrenja, oni su odmah napustili zloglasnu kaznionicu i uputili se u pravcu zeničkog kolodvora, sačekali vlak koji ide u pravcu šehar Sarajeva.

Odmah po njihovu dolasku upravitelj je nazvao preko brzoglasa ministarstvo unutrašnjih poslova u Beogradu i priopćio im "cijelu stvar", ali zauzvrat upravitelj je dobio zapovijed da što hitnije pošalje domsku limuzinu za spomenutom dvojicom redovnika, a kad ih nisu našli na kolodvoru, limuzina se je uputila za jurećim vlakom koji je jurio put šehar Sarajeva.

Limuzina je stigla vlak u Visokom, tada je upravitelj izišao iz limuzine i ušao u vlak koji je stajao na visočkom kolodvoru, pronašao tražene osobe, odmah im je priopćio cijelu stvar tako da su ova dvojica odmah izišli iz kupea i prešli u limuzinu koja ih je povezala u Zenicu.

Odmah je upravitelj izdao zapovijed starješini glavne kuće Šoškiću da znakom domskog zvona obavijesti osuđenike da napuste posao i upute se u svoje sobe. Čim su stigli u sobe, pala je zapovijed od sobnih starješina da u sobi bude tišina; kada mušica proleti, da se čuje. Svi osuđenici su posjedali na svoja mjesta po podu gdje su ležali i čekali da vide što će biti. Na veliko iznenađenje otvaraju se vrata na sobi br. 13 i u sobu ulaze ova dvojica fratara u habitima.

Počelo je tiho šaputanje među osuđenicima, svatko se radovao da će brzo na slobodu i vidjeti svoju obitelj. U spomenutoj sobi bili su većinom osuđenici velikih kazna, do 20 god. prisilnog rada, koji su svoju sudbinu prepustili dragom Bogu, a uz to su se "halali" sa svojim životima jer je svakodnevno "zeka" vozila na Perinu livadu, tako se zvalo robijaško groblje u Zenici.

Odmah po dolasku ova dvojica su se uputili k sredini sobe, tj. na desnu stranu uza zid gdje je u redu ležao biskup dr. Petar Čule koji je tog momenta nijemo sjedio na podu smotan u klupko tako da je bradu stavio među koljena i mirno promatrao što će se dogoditi. Biskupu prilazi prvi fra Karlo Karin, dok mu iza leđa stoji fra Vjekoslav Zirdum, prilaze tiho i pozdravljaju s "Hvaljen Isus i Marija". Biskup odzdravlja, ali i dalje ostaje nijem. Kako je do samog biskupa ležao s desne strane tajnik, dr. Mate Nuić, a s lijeve strane pokojni fra Mijo Čujić, to fra V. Zirdum prilazi Mati Nuiću i pozdravlja ga, a uz to i priopćava zašto su došli i s kakvim ciljem i od koga su dobili odobrenje. Dr. Mate Nuić ustaje sa svog mjesta i otresito odgovara: "Zar vas nije stid da habitima metete stepenice koje su polivene krvlju naše braće, kao i da gazite po grobovima kojih je pun krug doma u koji ste vi ušli, i to bez ikakve pratnje."

Na to prihvata riječ fra Karlo Karin: "Pa mi smo došli da se osnuje Udruženje svećenika, a radi se na tom da svi vi budete pušteni na slobodu." Don Mate Nuić otresito odgovara: "Vi nas niste sudili pa vi nas ne možete niti pustiti i mi ne želimo takve slobode. Mi nismo suđeni samo zato što smo svećenici, nego zato što smo svi od reda voljeli NDH, za nju smo suđeni, za nju i umiremo – ako to bude potrebno. Nikada u životu nisam služio sotonu i od sotone ne tražim nikakvu milost. Mi smo položili prisegu samo ISUSU KRISTU. Njegovi smo vojnici, za domovinu i za Krista umiremo. Mi umiremo da hrvatski naraštaji žive. Što bi kazala ova naša braća, kada bi mi sami izišli i rekli bi: 'Vidi kako se popovi izvukoše, a mi ostadosmo do smrti'. Zašto se vi

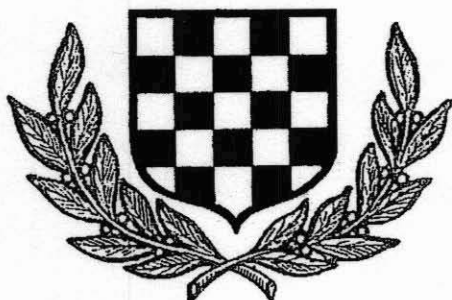
ne zauzimate za ovu našu braću koja su ovdje, koji imaju svoje obitelji, momke koji se trebaju ženiti, tj. za naš svijet koji ovdje čami. Ja osobno Vas ne priznajem za svoje starješine pa vas molim da se odstranite od nas." Fra Karlo Karin tada prilazi don Mitru Papcu, uručuje mu pozdrav od fra Bone Ostojića što ovaj vitez osuđenik odbija energično. Zatim mu pruža fra Karlo Karin jedan primjerak *Dobrog Pastira* koji na naslovnoj strani ima sličicu u promjeru od 3 cm, ISUSA s ovcom na ramenu, dok na drugoj stranici ima slika krvnika Tita, a na trećoj stranici Moše Pijade, pravi apsurd. Pokojnik, kad je primio knjigu u ruku, istu je zafrljačio preko sobe tako da je se zalijepila u sobnom klozetu. Kada su vidjeli na kakav su otpor naišli kod svih svećenika rimokatoličke vjere, ovi se tada upute da bi ipak nešto ulovili kod pravoslavnog vladike dr. Nastića, ali isto i na drugoj strani, onda se upute do hrvatsko-muslimanskih svećenika, ali ih i ovi odbiše, a naročito su naišli na žestok odgovor kod imama iz Doboja, efendije Ibrahima Karalića koji je rekao: "Mi muslimanskohrvatski hodže osuđeni smo samo zato što nismo temenali i aminated koljačima koji su poklali na tisuće naše braće Hrvata, bez obzira na vjeru, širom naše u crno zavijene Hrvatske u kojoj nema niti jedne stope koja nije natopljena krvlju naše braće i naših sinova. Širom naše zemlje svuda su razasuti mesari hrvatskih vitezova, zar ja i mi svi ostali da pljunemo na tu našu najveću svetinju, pa bi mi bili ništarije za buduće naraštaje hrvatskog naroda." Delegati, kada su vidjeli na kakav su otpor naišli, uputili su se u upravu doma da tamo izvijeste kako je se sve odigralo u sobi br. 13. Kada su podnijeli izvještaj, za kratko vrijeme je u sobu došao kulturno-prosvjetni referent, pomoćnik Šemso Kapetanović, i drugi mu pomoćnik Galib Fazlić. Čim su stupili preko praga, odmah su izdali zapovijed da se smjesta dignu svi popovi i hodže i da se upute u kino-dvoranu radi konferencije.

Tada su upitali pomoćnika Šemso Kapetanovića fra Mladen Barbarić i fra Drago Stojić je li to pod moranje ili dobre volje. Pomoćnik je odgovorio "dobrovoljno", tada su svi iz jednog glasa odgovorili: "Radije u smrt nego u kino dvoranu, eto ih vama pa vi s njima svršite što ste naumili." Članovi uprave, kada su vidjeli da ne pali i da posjet nije urodio plodom, jednostavno su zatvorili sobna vrata i otišli u upravu neobavljena posla. Sutradan, tj. dana 30. lipnja, u sobu broj 13 prije polaska na prisilni rad došao je pomoćnik i jedan oficir UDB-e, major Avdo Širlija, koji je donio popis svih neposlušnika i počeo čitati kazavši im da se sprema sa svojim stvarima i izađu na krug doma. Tog crnog dana otišli su svi u zloglasnu "staklaru", u dugogodišnju izolaciju.

U sobi broj 13 prvog odjela bili su onda ovi svećenici: dr. Petar Čule, dr. Čedomil Čekada, dr. Milovoj Čekada, dr. Franjo Kralik, Kruno Miklič, Marko Jozinović, Josip Galešić, Stjepan Kočiš, Branko Župančić, dr. Mate Nuić, Mijo Čujić, Mitar Papac, Ilija Rezo, Mirko Čosić, Mirko Magzan, Alojzije Čosić, Arkandeo Grgić, Didak Čorić, Placid Pandžić, Karlo Grbavac, Bosiljko Vukojević, Ferdo Vlašić, Ilija Gabrić, Mladen Momčinović, Alojzije Misilo, Drago Stojić, Lovro Babić, Karlo Ivanković, Vinko Dragičević, Vlado Vlašić, Krsto Ravlić, Bonifacije Petrić, Kazimir Ivić, Marijan Zubac, Berto Mikulić, Stjepan Lisac, Marijan Čurić, Domin Duvnjak, Stjepan Kočiš, Stjepan Zirdum, Ivan Rajić, Emil Čehulić, Tvrtko Ban, Ante Čović, Fuks, Flodin, Franjo Filipović, Emanuel Krajinović, Emanuel Kljajić, Lujo Bralić, Stjepan Sokolović, Marko Atlija, Ilovača, Stjepan Jablanović, Hrvoje Duvnjak, Ante Kovačić, Franjo Momčinović, Bandić Drago, Škrobo, Pišta Juhas, Gagulić, Zvonko Buljan, Ante Vrdoljak, Alfred Pihler, Domagoj Šimić, Ljubo Hrgić, Viktor Bajer, Blago Karačić, Jerko Karačić, dr. Čelik, dr. Marko Alaupović, Smiljan Zvonar, Rajko Radišić, Buzuk, od pravoslavnih bili su: dr. Nastić, Stevo Marijanac, pop Kajica, Kukavčić, pop Duško, pop Slavko, zatim grkokatolički: Biljak Aleksandar, Biljenski i dr., od muslimanskih poznatijih bili su: Hadži Alija Aganović, Muhamed Pandže, Kasim Dobrača, Ibrahim Karalić, i mnogi drugi čijih se imena ne mogu sjetiti. Samo znam da su junaci ostali junaci i kao takvi su prošli i krvave izolacije, a da nisu pokleknuli raznim cinkerima i revirdircima koji su se prodali krvnicima hrvatskog naroda da bi na grbači poštenih robijaša izašli na tzv. slobodu, a i na toj slobodi su nastavili s udbaško-špijunskim radom, kako u domovini, tako i u emigraciji, gdje se prodaju kao veliki mučenici od kojih ima koristi samo UDB-a i nitko drugi. "Jer tko se jednom zanatu nauči, taj se toga drži dok je živ, i tako postaju janjci u vučjim kožama."

Bivši robijaš Ivan Boras

ILIJA BARBARIĆ

NEZAVISNA DRŽAVA HRVATSKA

BILO JE PRAVO IME

Moje ratne uspomene i doživljaji

